Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
vvv@eduskunta.fi

Lausunto
2.11.2020

Viite: HE 167/2020 vp

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI ENERGIAVEROTUSTA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN MUUTTAMISESTA

Hallituksen esityksellä esitetään korotettavaksi lämmitys-, voimalaitos- ja työkonepolttoaineiden verotusta. Samalla alennettaisiin yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon verotukea poistamalla 0,9:n laskentasääntö. Lisäksi sähköveroluokan II veroa alennettaisiin EU-minimiin ja luovuttaisiin siirtymäajalla energiaintensiiviselle teollisuudelle maksettavasta polttoaineiden energiaveron palautuksesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö lausuu hallituksen esityksestä seuraavaa:

Työ- ja elinkeinoministeriö painottaa erityisesti sähköveroluokka II:n alentamisen ja myöhemmin toteutettavan soveltamisalan laajentamisen (konesalit ja lämpöpumput) keskeistä merkitystä energiajärjestelmien integraatiossa, sähköistymisessä ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä. Teollisuuden prosessipäästöjen vähentäminen edellyttää uusien sähköön perustuvien prosessien käyttöönottoa. Siirtyminen kohti hiilineutraalia kaukolämpöä lisää lämpöpumppujen, ja siten myös sähkön, käyttöä kaukolämmön tuotannossa. Lämpöpumppujen avulla saadaan otettua talteen ylijäämälämpöä esimerkiksi teollisuudesta, konesaleista ja jätevedestä.

<u>Lämmityspolttoaineet sekä yhteistuotanto – 100 milj. euron verokertymän kohdentaminen</u>

Hallituksen esityksessä esitetään hallitusohjelmassa mainitun lämmityspolttoaineiden verokertymän keräämistä poistamalla yhteistuotannon verotuksesta 0,9:n laskentasääntö sekä kohdentamalla loppu korotuksista yleisen energiaverojärjestelmän energiaverokomponenttiin ja turpeen veroon. Turpeen laskennallinen verotuki ei kasvaisi. Energiaverokertymä kasvaisi 105 milj. euroa.

Työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa hallituksen esitystä tavaksi, jolla lämmityspolttoaineiden verokertymää kasvatetaan. Ministeriö kuitenkin korostaa, että yhteistuotannon 0,9:n laskentasäännön poistaminen voi osaltaan edistää säätökykyisen sähköntuotantokapasiteetin poistumista ja siten heikentää sähköjärjestelmän säätökykyä ja tehonriittävyyttä. Ministeriö kiinnittää huomiota myös siihen, että kohdistamalla osa veron korotuksesta hiilidioksidikomponenttiin, verojärjestelmän ohjausvaikutus olisi suurempi. Esitetty malli nostaa esimerkiksi maakaasun verotusta

suhteellisesti enemmän kuin muiden yleisessä verojärjestelmässä olevien fossiilisten polttoaineiden verotusta. Esitetty malli ei ohjaa myöskään taakanjakosektorille kuuluvan maatalouden päästövähennyksiä, koska maataloudelle palautetaan energiakomponentin korotus täysimääräisesti.

Hallituksen esityksen mukainen turpeen veron nosto ei työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen vaaranna turpeen kilpailukykyä suhteessa kivihiileen. Jatkossa on tärkeää seurata veron korotusten ja päästöoikeuden hinnan nousun yhteisvaikutusta metsähakkeen kysyntään ja siihen, ohjautuuko ainespuuksi kelpaavaa puuta poltettavaksi. Tätä riskiä pienentää myöhemmin valmisteltava lämpöpumppujen ja konesalien käyttämän sähkön siirtäminen alempaan sähköveroluokkaan II.

Hallituksen budjetti riihessä linjattiin, että *”Turpeen verotuksessa otetaan käyttöön vuodesta 2022 lähtien lattiahintamekanismi, joka varmistaa, että yhdessä päästöoikeuden hinnan kanssa turpeen energiankäyttö vähintään puolittuu hallitusohjelman tavoitevuoteen 2030 mennessä.”*. Lattiahintamekanismien käytännön toteutus on vielä avoinna. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että turpeen lattiahintamekanismi tulisi toteuttaa energiaverojärjestelmän kautta mahdollisimman yksinkertaisella tavalla. EU:n komission tuoreessa tiedonannossa (COM/2020/562) esitetään vuoden 2030 kasvihuonekaasujen päästövähennystavoitteen kiristämistä 55 %:iin nykyisestä 40 %:sta. Tavoitteen kiristäminen ja toimien kohdentaminen päästökauppasektorille nostavat päästöoikeuden hintaa. Ministeriön turvetyöryhmän AFRYlla teettämän selvityksen mukaan turpeen käyttö ja sen poltosta syntyvät hiilidioksidipäästöt laskevat Suomessa vähintään 70 prosenttia vuoteen 2030 mennessä markkinaehtoisesti päästöoikeuden hinnan noustessa ja jo tämän hallituksen esityksessä veronkorotusten avulla.

<u>Sähköveroluokka II:n alennus ja energiaintensiivisten yritysten veronpalautus</u>

Hallituksen esityksen mukaan sähköveroluokka II alennettaisiin EU:n sallimalle minimitasolle 0,05 snt/kWh vuonna 2021. Samalla energiaintensiivisten yritysten veronpalautuksesta poistuu automaattisesti noin kaksi kolmasosaa, kun veroa ei palauteta enää sähköverosta. Jäljelle jäävästä energiaintensiivisten yritysten veronpalautuksesta luovutaan 2021 alkaen neljän vuoden määräajassa siten, että vuodelta 2025 yritykset eivät enää ole oikeutettuja palautukseen. Tuen poistaminen toteutetaan niin, että eniten nettoverorasituksen nousua kohtaavien yritysten energiaverorasitus nousisi voimakkaammin vasta siirtymäkauden loppupuolella.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että hallituksen esitys sähköveroluokka II:n alentamisesta heti vuoden 2021 alusta ja energiaveropalautuksen toteuttaminen siirtymäajalla tukee hyvin päästövähennystavoitteita ja energiajärjestelmän sähköistymistä. Linjaus on tärkeä energiaintensiivisten yritysten kilpailukyvyn kannalta ja parantaa fossiilista energialähteistä palautuksia saaneiden energiaintensiivisten yritysten mahdollisuuksia muuttaa energianhankintansa rakennetta.

Konesalien ja lämpöpumppujen käyttämän sähkön siirtäminen sähköveroluokkaan II edellyttää vielä jatkotyötä ja EU-oikeudellista valmistelua. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää asian nopeaa valmistelua tärkeänä. Lämpöpumppujen avulla saadaan otettua talteen ylijäämälämpöä esi-

merkiksi teollisuudesta, konesaleista ja jätevedestä. Nämä lämmönlähteet mahdollistavat turpeen ja kivihiilen polttoon perustuvan lämmöntuotannon korvaamista ei-polttoon perustuvilla ratkaisuilla. Hukkalämpöjen hyödyntäminen kunkin kaukolämpöverkon alueella riippuu kuitenkin lämmönlähteiden paikallisesta saatavuudesta.

Petteri Kuuva
teollisuusneuvos